

PANEVĖŽIO MOKSLEIVIŲ NAMAI
SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO
TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Panevėžio moksleivių namuose tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) nustato Panevėžio moksleivių namų prevencijos ir intervencijos priemonių sistemą saugiai nuo smurto ir patyčių (įskaitant ir patyčias kibernetinėje erdvėje) aplinkai kurti Panevėžio moksleivių namuose (toliau – mokykla).

2. Prevencijos priemonės, nukreiptos į visus mokyklos mokinius, padeda išvengti problemų (pvz., patyčių ar kitokio smurto) atsiradimo ir mažinti egzistuojančių problemų mastą. Tiems mokiniams, kuriems visai mokyklai taikomos prevencijos priemonės nepaveikios ir jų nepakanka, taikomos papildomos asmeninės prevencijos priemonės.

3. Smurto ir patyčių prevencijos mokykloje tikslas – sukurti saugią, mokinio asmenybės augimui, brandai ir ugdymuisi palankią aplinką mokykloje, kurioje mokiniai jaučiasi gerbiami, priimti, saugūs, jų nuomonė ir siūlymai yra išklausomi ir vertinami. Psichologinė mokinių savijauta ir saugumas mokykloje susijęs su emocine mokinių, mokyklos darbuotojų, tėvų (toliau – mokyklos bendruomenės nariai) gerove, jų tarpusavio santykiais. Prevencija yra nuolatinis, cikliškas (ne baigtinis) procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio į(si)vertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą.

4. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

4.1. į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl socialinės padėties, lyties, amžiaus, seksualinės orientacijos, negalios, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

4.2. kiekvienas mokyklos administracijos atstovas, mokytojas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie patyčias, turi reaguoti ir tai stabdyti;

4.3. veiksmy turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ir patyčias amžiaus ir pareigų, nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias ar smurtą amžiaus ir pareigų.

5. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

5.1. **Smurtas** – veikimu ar neveikimu asmeniui daromas tyčinis, fizinis, psichinis, seksualinis, ekonominis ar kitas poveikis, dėl kurio asmuo patiria fizinę, materialinę ar neturtinę žalą. Smurto formos gali būti:

5.1.1. **Patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės kitam asmeniui daromi tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, kuriais siekiama pažeminti jo reputaciją ar orumą, jį įžeisti, įskaudinti ar kitaip sukelti jam psichologinę ar fizinę žalą. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir / ar užgauliojant) ir / ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

5.1.2. **Patyčios kibernetinėje erdvėje:** patyčios iš kitos asmens naudojantis informacinėmis technologijomis ir (ar) informacinės visuomenės informavimo priemonėmis, siekiant įbauginti tą asmenį, pakenkti jo reputacijai ar kitokiu būdu jį pažeminti, neatsižvelgiant į tai, ar patyčių informacija siunčiama asmeniškai, ar paskleidžiama neapibrėžtam gavėjų skaičiui;

5.1.3. **Vaiko nepriežiūra** – vaiko atstovo pagal įstatymą ir (ar) už vaiko priežiūrą atsakingo asmens nuolatinis nepakankamas pagrindinių vaiko fizinių ir dvasinių poreikių tenkinimas ar netenkinimas, keliantis grėsmę vaiko fizinei, protinei, emocinei ir socialinei sveikatai ir raidai.

5.2. **Smurtą ir patyčias patiriantis vaikas** – mokinys, iš kurio yra tyčiojama arba smurtaujama.

5.3. **Besityčiojantysis ar smurtaujantis** – mokinys ar suaugusysis, inicijuojantis patyčias ar smurtą ir/ ar prisidedantis prie jų.

5.4. **Smurtą ir patyčias patiriantis suaugusysis** – administracijos atstovas, mokytojas ar kitas darbuotojas, iš kurio tyčiojasi mokinys (-iai).

5.5. **Smurto ir patyčių stebėtojas** – mokinys, matantis ar žinantis apie smurtą ir patyčias.

5.6. **Prevencinė veikla** – planingų ir sistemingų priemonių veikla, skirta smurto ir patyčių rizikai mažinti imantis mokyklos bendruomenės narių (vaikų, administracijos atstovų, mokytojų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių.

5.7. **Smurto ir patyčių intervencija** – mokyklos vadovo, pavaduotojų, mokytojų ir kitų mokyklos darbuotojų (toliau – mokyklos darbuotojai) koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visuma.

5.8. **Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną** – smurto ar patyčių situacijos mokykloje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui ir valdymui, reiškinio tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

5.9. **Socialinės ir emocinės kompetencijos** – mokinių savęs pažinimo, empatijos, problemų ir konfliktų sprendimo, pykčio valdymo, streso įveikos, bendravimo ir bendradarbiavimo, kiti socialiniai įgūdžiai.

6. Saugios aplinkos mokykloje kūrimas apima glaudžiai tarpusavyje susijusius, integraliai veikiančius komponentus: mokyklos veiklą ir valdymą, socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymą, pozityvaus mokyklos mikroklimato kūrimą, mokinių pozityvių vertybių formavimą ir tėvų (globėjų, rūpintojų) (toliau – tėvai) į(si)traukimą.

7. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymais, Panevėžio miesto savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymais kitais įstatymų įgyvendinamaisiais teisės aktais.

II SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA MOKYKLOJE

8. Smurto ir patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi mokyklos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi mokyklos direktorius, vaiko gerovės komisijos nariai, neformaliojo švietimo mokytojai, o ją vykdo visi mokyklos bendruomenės nariai.

9. Mokykla puoselėja pozityvias vertybes ir bendruomeniškumą (mandagumą, paslaugumą, rūpinimąsi kitais, pagarbą, pasitikėjimą, solidarumą, lygiateisiškumą ir kt.), kurias atitinka visų mokyklos darbuotojų elgesys ir veikla.

10. Mokyklos vadovas atsako už Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo mokykloje tvarkos aprašo parengimą, sveiką, saugią, užkertančią kelią bet kokioms smurto apraiškoms ir žalingiems įpročiams aplinką.

11. Už smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos tvarkos aprašo įgyvendinimą atsako Vaiko gerovės komisijos pirmininkas.

12. Mokyklos Vaiko gerovės komisija atsako už stebėsenos rezultatais paremto kasmetinio mokyklos smurto ir patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, pristatymą mokyklos bendruomenei ir jo vykdymą. Komisija kasmet:

12.1. inicijuoja anoniminę vaikų apklausą ir apibendrina jos rezultatus;

12.2. atlieka mokykloje fiksuotų pranešimų apie patyčias analizę;

12.3. rengia patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą, siekiant spręsti identifikuotas problemas, mažinti su jomis susijusios rizikos veiksnius ir didinti apsauginių veiksnių riziką;

12.4. aptaria turimą informaciją, svarsto smurto prevencijos ir intervencijos priemonių plano taikymo turinį Vaiko gerovės komisijos posėdyje;

12.5. teikia siūlymus mokyklos direktoriui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo mokykloje ar kitais svarbiais smurto ir patyčių prevencijos klausimais;

12.6. atlieka kitus mokyklos smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos apraše numatytus veiksmus.

13. Neformaliojo švietimo mokytojai kasmet:

13.1. prieš vaikui pradėdant lankyti neformaliojo švietimo programas ir ne mažiau kaip du kartu metuose mokslo metų eigoje, supažindina mokinius pasirašytinai su mokinių elgesio taisyklėmis, priimtomis mokykloje, paaiškina mokiniams kaip mokykloje susitariama dėl elgesio taisyklių (normų) kuriose aiškiai reglamentuojamas tiek pozityvus / laukiamas, tiek neleistinas / nepageidaujamas mokinių elgesys.

13.2. išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias, informuoja Vaiko gerovės komisijos narius apie smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos taikomų priemonių rezultatus būrelių grupėse, teikia bet kokią kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis;

13.3. kartu su mokyklos bendruomene įgyvendina priemonių plane numatytas Priemones.

III SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA MOKYKLOJE

14. Visais įtariamų ir realių smurto ir patyčių atvejais kiekvienas mokyklos administracijos darbuotojas, mokytojas ar kitas darbuotojas reaguodamas:

14.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus, esant elektroninėms patyčioms, išsaugo įrodymą;

14.2. primena vaikui, kuris tyčiojasi, mokyklos nuostatas ir elgesio taisykles;

14.3. jei vaikui reikia pagalbos, nedelsiant kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis: mokyklos administraciją, vaiko tėvus (globėjus, rūpintojus) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

14.4. nedelsiant informuoja mokytoją, mokyklos vadovą apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias;

14.5. jei informuoja tiesiogiai Vaiko gerovės komisijos pirmininką, apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias (ar elektronines patyčias), kartu pateikia užpildytą pranešimo apie patyčias formą (2 Tvarkos aprašo priedas).

15. Mokytojas, gavęs informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias:

15.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai patyčių atvejis;

15.2. organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

15.3. užpildo pranešimo apie patyčias formą (2 Tvarkos aprašo priedas), ją perduoda Vaiko gerovės komisijos pirmininkui;

15.4. toliau stebi situaciją, bendradarbiauja su Vaiko gerovės komisijos pirmininku ir informuoja apie pokyčius;

16. Vaiko gerovės komisijos pirmininkas, gavęs užpildytą formą, ją registruoja Patyčių registracijos žurnale (žurnalas laikomas Vaiko gerovės komisijos pirmininko kabinete):

16.1. imasi spręsti patyčių situaciją;

16.2. esant sudėtingesnei situacijai, inicijuoja Vaiko gerovės komisijos sušaukimą.

17. Vaiko gerovės komisija, įvertinusi turimą informaciją:

17.1. numato veiksmų planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėjusiais situaciją, jų tėvais, būrelio grupe, kt. priemonės);

17.2. supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus);

17.3. esant poreikiui, koreguoja veiksmų planą;

17.4. informuoja mokyklos vadovą apie esamą situaciją;

17.5. vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius susirinkimus situacijos įvertinimui.

18. Vaikui pasityčiojus iš administracijos atstovo, mokytojo ar kito darbuotojo, asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias, informuoja direktorių, kuris imasi mokyklos dokumentuose numatytų veiksmų.

19. Administracijos atstovui, mokytojui ar kitam mokyklos darbuotojui pasityčiojus iš vaiko, asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs smurtą ar patyčias, informuoja direktorių, kuris imasi mokyklos dokumentuose numatytų veiksmų.

20. Direktorius, sužinojęs apie mokyklos darbuotojo patiriamą smurtą ar patyčias arba mokyklos darbuotojo tyčiojimąsi ar smurtavimą, nedelsdamas imasi priemonių, numatytų Tvarkos apraše.

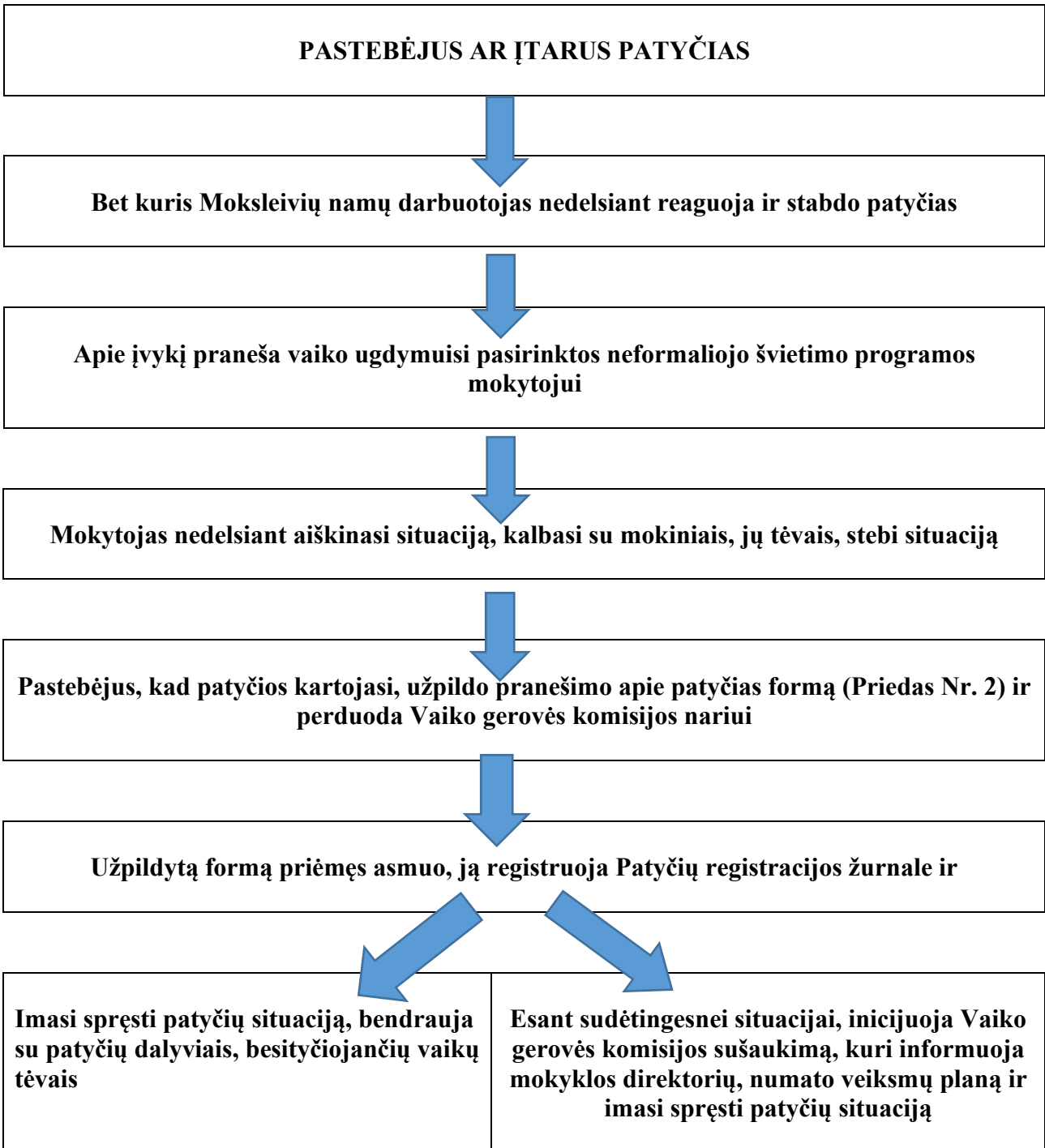
IV SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

21. Mokykla, vykdydama veiklas, orientuotas į smurto ir patyčių prevenciją, reikalui esant bendradarbiauja su mokinių tėvais, vietos bendruomene, savivaldybės įstaigomis ar organizacijomis, kitais suinteresuotais asmenimis, kurie gali padėti vykdyti smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos programą.

22. Visi duomenys, susiję su mokiniu ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti mokinio teises ir teisėtus interesus.

REAGAVIMO Į PATYČIAS IR PAGALBOS JOMS ĮVYKUS PLANAS

Tvarkos aprašo Priedas Nr. 2.

Įtariant patyčias, vienas svarbių elementų yra tokio elgesio pasikartojimas. Žymėti pastebėtus faktus, kitų perduotą informaciją apie patyčias svarbu dėl šio reiškinio atskleidimo kitiems asmenims – vaikų tėvams, mokytojams ar, esant poreikiui, kitiems specialistams. Taip pat dėl patyčių masto mažėjimo įvertinimo.

PRANEŠIMO APIE PATYČIAS FORMA

Pranešimo data

Ugdymo įstaigos pavadinimas: **Panevėžio moksleivių namai**

Bendrieji duomenys:

Kas pranešė apie patyčias:	
Kam pranešta apie patyčias:	
Kada įvyko patyčios (data, val.):	
Kur įvyko patyčios:	
Kokia patyčių forma buvo naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
☐ Fizinės: vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ar pan.); ☐ Socialinės: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas; ☐ Elektroninės: patyčios vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.). ☐ Kiti pastebėjimai (įrašyti):	
Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojimas	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Vaiko, patyrusio patyčias vardas, pavardė, amžius, lankomas būrelis	
Vaiko/-ų, kuris tyčiojosi vardas, pavardė, amžius, lankomas būrelis	
Vaiko/-ų, stebėjusio patyčias vardas, pavardė, amžius, lankomas būrelis	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

--

Mokytojo ar kito darbuotojo elgesys šioje patyčių situacijoje:

--

Veiksmų po įvykio, planas su:

Vaiku, patyrusiu patyčias	
Vaiku, kuris tyčiojasi	
Stebėtojais	
Patyčių dalyvių tėvais	
Kitais mokyklos darbuotojais	
Kita (įrašyti)	

